

1. Referentie

Referentie	Hermans D. J., Opdenakker M.-C., Van de gaer E. & Van Damme J. (2003). <i>Gelijke kansen in het secundair onderwijs in Vlaanderen. LOA-rapport nr.7</i> . Onuitgegeven onderzoeksrapport, K.U. Leuven, Steunpunt 'Loopbanen doorheen Onderwijs naar Arbeidsmarkt', Cel voor Analyse van Onderwijsloopbanen.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

In dit rapport worden de interactie-effecten tussen geslacht, etniciteit en socio-economische status op de bereikte onderwijspositie nagegaan. Hiermee willen de auteurs de vragen beantwoorden of deze effecten al dan niet additief zijn en wat de impact van het secundair onderwijs op deze effecten is.

De analyses werden uitgevoerd op de data van het LOSO-project waarin de schoolloopbanen van een 6000-tal leerlingen gedurende een tiental jaar opgevolgd werden.

De bereikte onderwijspositie wordt gemeten aan de hand van het bereikte onderwijsniveau zes jaar na intrede in het secundair onderwijs, uitgedrukt in de afstand (in jaren) tot het universitair onderwijs en aan de hand van het aantal uren wiskunde per week dat een leerling heeft opgenomen in het zesde leerjaar van het secundair onderwijs. In de analyses worden respectievelijk 4175 en 2801 leerlingen onderzocht.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs
Trefwoord(en)	Etniciteit, gelijke kansen, geslacht, onderwijspositie, secundair onderwijs, socio-economische status

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Onderzoeker(s)	Dirk Hermans, Marie-Christine Opdenakker, E. Van de gaer & Jan Van Damme Steunpunt LOA Unit onderwijsloopbanen Dekenstraat 2 3000 Leuven Tel: 016/ 32 62 30 Fax: 016/ 32 58 59 Marie-Christine.Opdenakker@ped.kuleuven.ac.be Http://www.steunpuntloopbanen.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Welke interactie-effecten tussen geslacht, socio-economische status en etniciteit zijn er op het bereikte onderwijsniveau zes jaar na intrede in het secundair onderwijs en op het opgenomen aantal uren wiskunde in het zesde leerjaar van het secundair onderwijs? Wat is de bijdrage van het secundair onderwijs aan deze interactie-effecten?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-	Kwantitatief onderzoek aan de hand van tests, toetsen en vragenlijsten

methode	
Onderzochte groep	De analyses werden uitgevoerd op de data van het LOSO-onderzoek. In het LOSO-onderzoek werden twee regio's geselecteerd waarbinnen in principe alle leerlingen die in het schooljaar 1990-1991 het secundair onderwijs hebben aangevat, uit alle secundaire scholen, werden opgenomen. In het totaal werden ongeveer 6400 leerlingen gedurende 10 jaar uitgebreid gevolgd.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

A) Effecten geslacht, etniciteit en socio-economische status	Geslacht: Met betrekking tot wiskunde stelden de auteurs vast dat meisjes nog steeds minder voor wiskundig georiënteerde richtingen kiezen. Bij het bereikte onderwijsniveau hebben meisjes zes jaar na intrede in het secundair onderwijs een voorsprong op jongens. SES: Hier is er voor autochtone jongeren een positief effect. Hoe hoger SES, hoe meer uren wiskunde en hoe hoger het bereikte onderwijsniveau. Voor de allochtone meisjes werd vastgesteld dat er een positief effect was van de SES voor het bereikte onderwijsniveau maar niet voor het aantal uren wiskunde (een negatief effect na opname van de controlevariabelen en een positief effect na opname van extra controlevariabelen). Bij allochtone jongens werd er enkel een positief effect van SES gevonden voor de analyse van het bereikte onderwijsniveau. De effecten van SES met betrekking op het aantal uren wiskunde zijn dezelfde als die van de allochtone meisjes. Etniciteit: Enkel bij de jongens werden er aanwijzingen gevonden voor een mogelijk negatieve impact van etniciteit op het bereikte onderwijsniveau. Met betrekking tot de analyse van het aantal uren wiskunde is er geen eenduidige aanwijzing voor een negatief effect van etniciteit.
B) De bijdrage van het secundair onderwijs aan de effecten:	De auteurs stellen vast dat het onderwijs wel corrigeert voor de achterstand van meisjes met betrekking tot het aantal uren wiskunde dat ze opnemen in het zesde leerjaar van het secundair onderwijs maar anderzijds dat het ook bijdraagt aan de achterstand van jongens met betrekking tot het hoogst bereikte onderwijsniveau zes jaar na intrede in het secundair onderwijs.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Hermans, D. J., Opdenakker, M.-C., Van de gaer, E., & Van Damme, J. (2003). *Ongelijke kansen in het secundair onderwijs in Vlaanderen. Een longitudinale analyse van de interactie-effecten van geslacht, etniciteit en socio-economische status op de bereikte onderwijspositie: een vervolg*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, K.U.Leuven, Steunpunt 'Loopbanen doorheen Onderwijs naar Arbeidsmarkt', Cel voor Analyse van Onderwijsloopbanen.

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

In dit rapport worden de interactie-effecten tussen geslacht, etniciteit en socio-economische status op de bereikte onderwijspositie nagegaan. Hiermee willen de auteurs de vragen beantwoorden of deze effecten invloed hebben op de bereikte onderwijspositie en wat de impact van het secundair onderwijs op deze effecten is.

De analyses werden uitgevoerd op de data van het LOSO-project waarin de schoolloopbanen van een 6000-tal leerlingen gedurende een tiental jaar opgevolgd werden.

De resultaten van de analyses wijzen erop dat meisjes op zes jaar tijd een hoger onderwijsniveau bereiken maar dat ze minder voor wiskunde georiënteerde richtingen kiezen (verschil in geslacht).

Bij autochtone jongeren constateerden we steeds een positief effect van de socio-economische status. Bij allochtone jongeren is de invloed van de socio-economische status daarentegen niet eenduidig.(SES)

Wat de analyse van het hoogst bereikte onderwijsniveau zes jaar na intrede in het secundair onderwijs betreft, vonden de auteurs steeds een positief effect van de socio-economische status. In de analyse zonder controlevariabelen is het positieve effect van de socio-economische status het sterkst bij allochtone meisjes. Bij allochtone jongens is dit effect even sterk als bij de autochtone jongeren.

Wat de analyse van het aantal uren wiskunde per week in het zesde leerjaar secundair onderwijs betreft, nemen we drie verschillende effecten waar. In het model zonder controlevariabelen vinden we geen effect van de socio-economische status. In het model onder controle van de leerlingkenmerken vinden we een negatief effect van de socio-economische status.

Etniciteit heeft enkel een uitgesproken negatieve impact op het bereikte onderwijsniveau indien we geen rekening houden met de leerlingkenmerken, prestatieniveau en intelligentie bij aanvang van het secundair onderwijs (analyse zonder controlevariabelen). Indien gecontroleerd wordt voor deze leerlingkenmerken alsook voor andere variabelen, zien we dat allochtonen een onderwijsniveau behalen gelijk aan dat van autochtone jongeren die bij de start van het secundair onderwijs gelijkaardig zijn wat de variabelen betreft die in deze analyses werden opgenomen.

Wat het aantal uren wiskunde per week in het zesde leerjaar secundair onderwijs betreft, blijkt dat etniciteit enkel een negatieve impact heeft in de analyse zonder controlevariabelen. Indien enkel voor leerlingkenmerken gecontroleerd wordt zien we dat bij leerlingen met de laagste socio-economische status de allochtonen meer uren wiskunde hebben opgenomen dan autochtone jongeren. Het omgekeerde vinden we bij jongeren met de hoogste socio-economische status.

In het complexe model besluiten de auteurs dat er geen invloed is van etniciteit op het aantal uren wiskunde dat men in het laatste jaar secundair onderwijs heeft opgenomen.

De vergelijking tussen de modellen zonder en met controlevariabelen geeft een beeld van de bijdrage van het secundair onderwijs aan de interactie-effecten.

Op basis hiervan besluiten de auteurs dat het voordeel van meisjes met betrekking tot het bereikte onderwijsniveau zes jaar na intrede in het secundair onderwijs nog vergroot wordt door het onderwijssysteem en dat met betrekking tot het aantal uren wiskunde de kloof tussen meisjes en jongens eerder gedicht wordt.

Het effect van etniciteit wordt voor beide criteria verkleind onder invloed van het onderwijssysteem.

Het effect van de socio-economische status op beide criteria wordt bij autochtone jongeren verkleind door het onderwijssysteem. Bij allochtone jongeren wordt het effect van de socio-economische status verkleind wat de analyse van het bereikte onderwijsniveau zes jaar na intrede in het secundair onderwijs betreft, maar wat de analyse van het aantal uren wiskunde per week in het zesde leerjaar secundair onderwijs betreft, vergroot het effect van de socio-economische status. Hier vonden de auteurs aanvankelijk geen effect van de socio-economische status en na controle voor leerlingkenmerken een klein negatief effect.